

Вища освіта в Україні

А. П. Литвин, М. К. Кубаєвський, С. В. Лук'яненко

СОЦІОЛОГІЯ

Видавництво "Новий Світ - 2000"

Міністерство освіти і науки України
Рекомендовано Вченою радою
Тернопільського національного економічного університету
(протокол № 3 від 28.04.2010 року)

Рецензенти:

Гавриленко Іван Миколайович - доктор філософських наук, професор кафедри соціології та соціального управління Академії праці і соціальних відносин ФНІ України;

Сірий Євген Володимирович - кандидат соціологічних наук, доцент старший науковий співробітник НДЧ факультету соціології Київського Національного університету імені Тараса Шевченка;

Довгань Анатолій Олексійович - кандидат філософських наук, професор кафедри українознавства і філософії Тернопільського національного технічного університету ім. І. Пулюя.

ISBN 978-966-418-146-1

Авторський колектив:

Литвин Анатолій Пантелейович - к.соціол.н., доц. кафедри соціальної роботи Тернопільського національного економічного університету;

Кубавський Микола Кузьмич - к.філософ.н., доц. кафедри соціальної роботи Тернопільського національного економічного університету;

Лук'яненко Світлана Василівна - к.істор.н., доц. зав. кафедри гуманітарних дисциплін Тернопільського інституту соціальних та інформаційних технологій.

Л 64 Литвин А.П., Кубавський М.К., Лук'яненко С.В.

Соціологія: Навч. посібник. – Львів: Новий Світ – 2000, 2010. – 332 с.

У навчальному посібнику розкрито основні теми, проаналізовано закономірності соціальних процесів, висвітлено актуальні проблеми теорії та історії соціології, визначена сутність соціологічної науки, її об'єкт, предмет, структура і функції, а також роз'яснена методологія та технологія соціологічних досліджень.

Запропоновано типологізацію соціологічних теорій Європи та США. Вивчення у посібнику соціальної структури, статусу і ролі, соціальної стратифікації суспільства пов'язано із соціальною статикою. Соціальна динаміка розкривається як соціальний процес: соціальна мобільність, міграція, соціалізація і соціальний розвиток: соціальні організації, інститути та їх рушійні сили і спрямованість соціального розвитку.

У посібнику розглядаються також основи деяких спеціальних соціологічних теорій або галузевих соціологій (соціологія культури, соціологія економіки, соціологія політики, соціологія сім'ї) та прикладну соціологію. Остання і застосовує методи конкретно-соціологічних досліджень, здійснює систематизацію і концептуалізацію отриманих результатів.

Рекомендовано для студентів ВНЗ всіх форм навчання, викладачів, які вивчають і викладають дисципліну "Соціологія".

ISBN 978-966-418-146-1

© Литвин А.П., Кубавський М.К., Лук'яненко С.В., 2010
© "Новий Світ-2000", 2010

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	6
Тема 1. СОЦІОЛОГІЯ ЯК САМОСТІЙНА НАУКА ПРО СУСПІЛЬСТВО	8
1. <i>Об'єкт і предмет соціології</i>	
2. <i>Структура та рівні соціологічних знань</i>	
3. <i>Методологія соціології та її методи</i>	
<i>Запитання для самоперевірки</i>	
Тема 2. ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК СОЦІОЛОГІЇ	26
1. <i>Виникнення та розвиток класичної соціології у 40-80 роках XIX ст.</i>	
2. <i>Соціологічна теорія марксизму</i>	
3. <i>Соціологізм Е.Дюркгейма</i>	
4. <i>“Розуміюча соціологія” М.Вебера</i>	
<i>Запитання для самоперевірки</i>	
Тема 3. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ СОЦІОЛОГІЧНОЇ ДУМКИ	42
1. <i>Становлення вітчизняної соціологічної думки</i>	
2. <i>М.Грушевський як історик – соціолог</i>	
3. <i>Соціологія Б.Кістяківського</i>	
4. <i>Соціологічна концепція М.Шапавала</i>	
5. <i>Соціологія політики В.Липинського</i>	
6. <i>Українська соціологія сьогодні</i>	
<i>Запитання для самоперевірки</i>	
Тема 4. СОЦІОЛОГІЧНІ ТЕОРІЇ ТА ЇХ ТИПОЛОГІЗАЦІЯ	70
1. <i>Типологізація соціологічних теорій</i>	
2. <i>Функціоналізм: функціоналізм, структурний функціоналізм, нео-функціоналізм</i>	
3. <i>Конфліктואлізм</i>	
4. <i>Інтеракціонізм: символічний інтеракціонізм, феноменологічна соціологія, етнометодологія, концепція соціального обміну, концепція керування враженнями, теорія ролей</i>	
5. <i>Натуралістична соціологія: соціобіологія, соціальний біхевіоризм</i>	
6. <i>Постмодернізм</i>	
<i>Запитання для самоперевірки</i>	
Тема 5. СОЦІАЛЬНА СТАТИКА І СОЦІАЛЬНА ДИНАМІКА СУСПІЛЬСТВА	90
1. <i>Соціальна статика суспільства</i>	

1.1. *Поняття соціальної структури суспільства та її елементи*

1.2. *Соціальний статус та соціальна роль*

1.3. *Соціальна стратифікація суспільства*

2. *Соціальна динаміка суспільства*

2.1. *Соціальний процес*

2.1.1. *Соціальна мобільність*

2.1.2. *Міграція*

2.1.3. *Соціалізація*

2.2. *Соціальний розвиток*

2.2.1. *Поняття соціального розвитку та колективні суб'єкти соціальної динаміки*

2.2.2. *Соціальні організації, інститути та їх рушійні сили*

2.2.3. *Спрямованість соціального розвитку*

Запитання для самоперевірки

Тема 6. СОЦІОЛОГІЯ КУЛЬТУРИ 127

1. *Об'єкт і предмет соціології культури. Визначення поняття "культура" в соціології*

2. *Базові елементи культури*

3. *Соціальні функції культури*

Запитання для самоперевірки

Тема 7. СОЦІОЛОГІЯ ЕКОНОМІКИ 146

1. *Соціологія економіки як наука.*

2. *Основні поняття і категорії соціології економіки.*

3. *Суб'єкти економічних відносин.*

Запитання для самоперевірки.

Тема 8. СОЦІОЛОГІЯ ПОЛІТИКИ 165

1. *Теоретико-соціологічна база становлення та розвитку соціології політики. Об'єкт, предмет та завдання соціології політики*

2. *Основні складові соціології політики*

3. *Електоральні дослідження в соціології політики.*

Екзит-пол у виборах

Запитання для самоперевірки

Тема 9. СОЦІОЛОГІЯ СІМ'Ї 184

1. *Об'єкт, предмет, структура та функції сім'ї*

2. *Шляхи розвитку і зміцнення сучасної сім'ї*

3. *Проблеми дослідження сучасної сім'ї в Україні*

Запитання для самоперевірки

Тема 10. ТЕХНОЛОГІЯ КОНКРЕТНО-СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	200
1. Програма соціологічного дослідження та її структура	
2. Вибірка у соціологічному дослідженні	
3. Анкета – інструмент соціологічного дослідження	
4. Обробка та аналіз соціологічної інформації.	
Звіт та його структура	
Запитання для самоперевірки	
Тести для контролю знань із соціології	235
Основна література	299
Рекомендована література	303
Словник основних термінів	307
Іменний покажчик	327